

## Deelprojecten 1, 2, 3: onderzoek Web 2.0 en archieven

### 1. algemene schets van webcultuur

Voor het onderzoek naar relevantie/nut/noodzaak van Web 2.0 voor archiefinstellingen en onderzoekers zal eerst een schets van de webcultuur worden gemaakt om te bepalen waar we het binnen het vage “web 2.0” terrein eigenlijk over hebben. Het uitgangspunt voor het project was het delen van kennis, wat onderscheiden moet worden van het ‘social network’ als doel op zich. Veel verschijningsvormen van web 2.0 hebben weinig met kennis te maken, en resulteren ook niet in een kennis in de zin van een product. Vaak gaat het meer om wat er *gebeurt*, om het proces, dat gekenmerkt wordt door tijdelijkheid en vluchtigheid. In technische zin is dat onderscheid er niet -want alles wordt ergens opgeslagen- maar voor dit onderzoek is het verschil in oriëntatie belangrijk.

Web 2.0 zou kunnen worden omschreven als set ideeën die zijn ontstaan binnen de webcultuur en die het web ook werkelijk tot een web maken. Die ideeën konden ontstaan omdat de technologie bepaalde dingen mogelijk maakt. Web 2.0 betekent in dit perspectief het web zoals het door iedereen samen gemaakt wordt.

Omgekeerd is het niet per definitie zo dat het inzetten van web2.0-gereedschap resulteert in een omgeving waarin delen en hergebruik centraal staan. Dat vergt een gevoel van gezamenlijkheid, een ‘community’, die zich ergens sterk voor maakt. De voorwaarden waaronder communities goed functioneren zullen worden besproken om te zien welke rollen er te vervullen zijn en of dat past in de archiefwereld.

### 2. web 2.0 en de rol van een instelling

De open en enigszins anarchistische Web 2.0 wereld verhoudt zich per definitie ongemakkelijk tot strenge normen van kwaliteit en ordening die erfgoedinstellingen kenmerkt. Zij hebben verantwoordelijkheden en taken die zij ook op het web gestalte willen geven. Of web 2.0 nu een hype is of een revolutie, in beide gevallen is het niet eenvoudig een eigen cultuur van kwaliteit en controle te combineren met de webcultuur van openheid en delen. In het onderzoek zal de vraag aan de orde komen of en hoe instellingen de creatieve kracht van de massa kunnen benutten, niet om mee te doen aan een hype, maar in het kader van dienstverlening en kwaliteit van informatie.

### 3. verschijningsvormen van web 2.0

Het onderzoek zal vervolgens een categorisatie van web 2.0 verschijningsvormen presenteren die min of meer relevant is voor het terrein, om te laten zien wat er allemaal gebeurt, dat er verschillende niveaus/manieren van interactie zijn, en dat sommige daarvan voor erfgoedinstellingen en hun gebruikers een voordeel zouden kunnen betekenen. Inspirerende voorbeelden zijn niet perse uit de archiefwereld, want belangrijk is juist aansluiting bij de webcultuur in het algemeen. Wat Amazon doet, of eBay, of Google, is relevant, (a) omdat zij tools/voorbeelden leveren die in een andere setting kunnen worden toegepast, en (b) omdat ze de webpraktijk en webgedrag een bepaalde richting op sturen: gebruikers leren ermee om te gaan en hebben daardoor bepaalde verwachtingen/wensen.

Bij het bespreken van de web2.0 verschijningsvormen en hun relevantie voor instellingen en onderzoekers speelt de grotere buitenwereld ook een andere rol: onderzoekers kunnen niet alleen kennis delen in relatie tot de collectie van een instelling, ze kunnen ook daarbuiten kennis delen met elkaar. Instellingen kunnen zichzelf positioneren temidden van hun eigen gebruikers, maar ook tussen de rest van het web en hun gebruikers, en datgene wat elders op het web aanwezig is hergebruiken binnen hun eigen kader, ofwel gereedschap, ofwel informatie.

Voor dit verhaal is van belang wat er al gedaan wordt aan web2.0 met name in de archiefwereld, en daarvan zullen voorbeelden worden besproken.

### 4. web 2.0 en onderzoekers

Gebruikers hebben uiteenlopende wensen en eisen, maar niet in alles zal een instelling kunnen of willen voorzien. Dat hoeft ook niet, want web 2.0 communities met gedeelde belang(stelling) organiseren meestal zichzelf. Wat voor onderzoekers belangrijk is sluit misschien niet goed aan bij

institutionele cultuur en taken, en in vele gevallen willen zij ook graag onafhankelijk van allerlei organisaties datgene creëren wat ze zelf belangrijk vinden. Vanuit gebruikers gezien is de betrokkenheid van een instelling misschien zelfs onwenselijk.

De web 2.0 cultuur draait om het principe dat als iedereen een bijdrage levert, het geheel dan voor alle deelnemers veel waarde krijgt. Een instelling kan in dit perspectief niet alleen de ontvangende of faciliterende partij zijn –denk aan vrijwilligers die transcripties leveren- maar zal als deelnemer ook iets moeten geven. Het ligt er dan maar aan of de ‘community’ sterk verbonden is met de instelling, of drijft op een gezamenlijk belang dat buiten de instelling ligt, waaruit die bijdrage moet bestaan. Dat je samen iets creëert waar de instelling aan bijdraagt en wat aan heeft is niet perse hetzelfde als samen iets creëren waar de andere deelnemers wat aan hebben. De verwachtingen en motivatie van onderzoekers in hun omgang met archieven en het web en de mogelijke bijdrage van instellingen zullen in het onderzoek dus ook aan de orde komen.

### *5. Rapportage*

Het onderzoek zal gebaseerd zijn op literatuurstudie, verkenning van het web en toepassingen die zich daar manifesteren, en op gesprekken met deskundigen onder archiefbeheerders en gebruikers. Eén van de doelen van de rapportage is in kort bestek een evaluatie te geven van wat er is en wat er kan, zodat archiefinstellingen zelf beter geïnformeerd kunnen overwegen wat voor hen relevant is. Een schets van mogelijkheden en voorwaarden zal kunnen bijdragen aan de visie van instellingen over hun rol in de webwereld die vol is van hypes en snelle wendingen. Bovendien levert de inventarisatie de context en de argumenten voor het werk aan specifieke tools in de andere deelprojecten.